

(Kopisty; Duchcov), 5. Terez. kotl., 9. Dol. Povlt. (pouze přechodně na náplavech Vltavy), 11. Stř. Pol., 12. Dol. Pojiz. (bližší okolí Bakova nad Jizerou a Mladé Boleslavi), 13. Rožd. pah. (roztr. v Bakovské kotlině a v okolí Rožďalovic), 14a. Bydž. pán. (roztr.), 15. Vých. Pol., 18. Jihomor. úv. (zvl. aluvium Moravy a dolní Dyje), 21. Haná (aluvium Moravy). — M: 24. Hor. Pooňří (bližší okolí Chebu a Františkových Lázní; Sokolov), 27. Tachov. bráz. (Chodová Planá; bližší okolí Tachova), 31. Plz. pah. (roztr., zvl. okolí Domažlic), 33. Branž. hv., 34. Plán. hřeb. (sv. část), 35. Podbrd. (roztr.), 36. Horaž. pah., 37. Šum.-novohr. podh. (jen v s. části), 38. Bud. pán., 39. Třeboň. pán., 41. Stř. Povlt. (Štěchovice; Nuzice j. od Bechyně; Osek u Milevska), 52. Ral.-bez. tab., 53a. Českolip. kotl. (Česká Lípa), 58a. Žacl. (Prkenný důl), 58c. Broum. kotl. (bližší okolí Broumova; Mezimostí), 61b. Týniš. úv., 63f. Českořeb. úv., 66. Hornosáz. pah. (Baštinov j. od Havlíčkova Brodu), 67. Česko-

mor. vrch. (Jindřichův Hradec; Pávov u Jihlavy; bližší okolí Telče), 68. Mor. podh. Vysoč. (Ptáčov u Třebíče; Častotice), 69. Želez. hory (Trhová Kamenice), 71. Drah. vrch. (Lipovec a Bukovinka v jz. části okresu), 72. Zábř.-unič. úv. (Zábřeh a okolí), 73b. Hanuš. vrch. (Lichkov z. od Králik; Hoštejn z. od Zábřehu), 74. Slez. pah. (Vidnava; Červená Voda; Velké Heraltice; Jakartovice), 75. Jes. podh. (Jivová v. od Šternberka). 83. Ostr. pán. (roztr.). — O: 90. Jihl. vrchy (Praskolesy z. od Telče).

Šourkovy údaje o výskytu v Obřím dole v Krkonoších jsou mylné a týkají se *S. graminea*; údaje z Rýchor vyžadují ověření (viz ŠOURK Květ. Krkonoš 146, 1969).

Celkové rozšíření: Eurasijský druh. Evropa s te-
žištěm v mírném a subtridionálním pásmu: na sever do
Irska, Dánska a J. Skandinávie, ve Středozeří přibližně po
42-44° s. š. (Pyreneje, Korsiku, s. Itálii, stř. Jugoslávii
a Bulharsko). Mírné pásmo Asie. — Mapy: AFE 1983: 77.

10. *Myosoton* MOENCH — křehkýš*)

Myosoton MOENCH Meth. Pl. 225, 1794. — Syn.: *Malachium* FRIES Fl. Halland. 1: 77, 1818 (ut *Malachia*). — *Stellaria* L. subgen. *Myosoton* (MOENCH) PAX in ENGLER et PRANTL. Natürl. Pfl.-Fam., 3/1b: 79, 1889.

Poznámka: Monotypní rod spojovaný někdy s rodem *Stellaria*, od něhož se liší 5plodolistovým gyneceem; tobolka s 5 čnělkami se otvírá nanejvýš do třetiny 5 dvouzubými chlopněmi. Diferenční znaky vůči *Stellaria nemorum*, s níž bývá dosti často zaměňován, viz v textu o *S. nemorum*.

1. *Myosoton aquaticum* (L.) MOENCH — křehkýš vodní Tab. 25/2

Myosoton aquaticum (LINNAEUS) MOENCH Meth. Pl. 225, 1794. — Syn.: *Cerastium aquaticum* L. Sp. Pl. 439, 1753. — *Stellaria aquatica* (L.) SCOP. Fl. Carniol., ed. 2, 1: 319, 1772. — *Malachium aquaticum* (L.) FRIES Fl. Halland. 1: 77, 1818.

Exsikáty: Fl. Česchoslov. Exs., no 19. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 1127. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 246. — Extra fines: Fl. Siles. Exs., no 81. — HAYEK Fl. Stir. Exs., no 419. — Pl. Finl. Exs., no 1167. — Pl. Polon. Exs., no 526.

Vytrvalé byliny s tenkým větveným křehkým oddenkem tvořícím kromě květonosných lodyh četné nadzemní sterilní výhonky. Lodyhy poléhavé nebo vystoupavé, (15-)25-80(-120) cm vys., jednoduché nebo chudě větvené, zvláště v uzlinách velmi křehké a lámavé, v dolní části obvykle kořenující, čtyřhranné, lysé, v horní části a v květenství ± oblé, odstále chlupaté a zpravidla i hustě lepkavě žláznaté. Listy vstřícné, 2-6(-8) cm dl., 1-4 cm šir., vejčité až podlouhle vejčité nebo eliptické, zašpičatělé, v horní a střední části květonosných lodyh mírně srdčitou až uťatou bází přisedlé, v dolní části a na sterilních výhoncích řapíkaté; řapík 0,5-3,0 cm dl., podobně jako okraje na bází přisedlých lodyžních listů brvitý; v úžlabí listů často krátké sterilní větévky, řidčeji chudokvěté vidlany. Květy 5četné, v řídkých vidlanech; listeny bylinné, jen nejhořejší s úzkým blanitým lemlem, tvarem i velikostí podobné horním lo-

dyžním listům, na okraji s dlouhými žláznatými i krycími mnohobuněčnými chlupy. Kališních lístků 5, vejčité až vejčité kopinaté, 5-8 mm dl., s úzkým blanitým okrajem, hustě žláznaté, nesklé, za plodu až 15 mm dl., přitisklé k tobolce; korunních lístků 5, dvoudílné, bílé, o málo (nanejvýš o 1/2) delší než kališní; tyčinek 10, prašníky za zralosti slabě fialově naběhlé; čnělek 5. Tobolky široce vejcovité, ± zděli, za zralosti až o 1/4 delší než kalich, otevírající se nanejvýš do třetiny 5 dvouzubými chlopněmi. Semena okrouhle ledvinovitá, 0,7-1,0(-1,3) mm šir., hnědá, papilnatá. V-X. Protandr. Entomogam. Hkf.

2n = 28 (ČSR: 16. Znoj.-brn. pah.)

Variabilita: Odchyly jsou v mezích obvyklé fluktu-
ační variability a představují většinou taxonomicky bezcen-
né ekomorfózy. Jako var. *sylvaticum* (SCHUR) bývaly ozna-
čovány syté zelené rostliny robustnějšího vzrůstu s chabými
a velmi křehkými lodyhami (stinná lesní místa, stinná a vel-
mi zapojené pobřežní lemy). Nižší, přibližně 15-30 cm vy-
soké, svěže až žlutavě zelené a poměrně chudokvěté rostli-
ny pocházející ze suchých, nezřídka výslunných míst, hod-
notí starší literatura jako var. *arenarium* (GODR.) Vzácně se
vyskytují rostliny žláznaté jen v květenství (var. *glabratum*
PETERM.).

Ekologie a cenologie: Pobřežní lemy, okraje mělkých toků, vlhké příkopy a luční strouhy, stinná místa v lesích, vlhčí lemy lesních a údolních cest, břehy a letněná dna rybníků. Nezřídka na antropicky značně ovlivňova-
ných stanovištích (opuštěné skládky, úhory, ru-

*) Zpracovala M. Dvořáková.

deralizované lesní okraje a břehy vodních toků, regulační hráze, křoviny zanedbaných parků apod.). Většinou na živinami bohatších půdách. Diagnostický druh svazů *Alnion glutinosae* a *Bidention tripartiti*; rovněž v některých společenstvech třídy *Galio-Urticetea*, *Chenopodietea* a svazů *Salicion triandrae* a *Salicion albae*.

Rozšíření v ČSR: V celém území roztroušeně až dosti hojně v planárním až suprakolinním stupni; řidčeji až vzácně v nižších polohách submontánního stupně (max.: Studnice s.

od Nového Města na Moravě, 780 m). — **Ma**py: SLAVÍK FKS 1986: 124.

T: v celé oblasti dosti hojně. — **M**: v nižších a středních polohách dosti hojně až roztroušeně, na kontaktu s oreofytkem velmi roztroušeně až vzácně [chybějí údaje z fyt. o. 22. Halštr. vrch., 23. Smrč., 26. Čes. les, 43. Votic. vrch., 50. Luž. hory, 53. Podješ., 54. Ješ. hřb., 58. Sud. mezih., 59. Orl. podh., 78. B. Karp. les.]. — **O**: dosud zjištěn jen ve fyt. o. 91. Žďár. vrchy.

Celkové rozšíření: Eurasijský druh. Evropa s výjimkou arktického pásma (zde přibližně po 65° s. š.) a nejnižnějších oblastí ve Středozeří; mírné pásmo Asie. — **Ma**py: AFE 1983: 122.

11. *Dichodon* (BARTL.) REICHENB. — rožinec*)

Dichodon (BARTLING) REICHENBACH Nomencl. Bot. 205, 1841. — Syn.: *Stellaria* L. sect. *Dichodon* BARTL. in KOCH Syn. Fl. Germ. Helv. 116, 1835. — *Cerastium* L. subgen. *Dichodon* (BARTL.) FENZL in LEDEB. Fl. Ross. 1: 496, 1842. — *Cerastium* L. sect. *Dichodon* (BARTL.) BOISS. Fl. Or. 1: 713, 1867.

Lit.: IKONNIKOV S. S. (1973, 1976): Zametki o gozdničnyh (Caryophyllaceae). 1, 3. Nov. Sist. Vysš. Rast. 10: 136-142, 1973 et 13: 113-120, 1976. — HOLUB J. (1974): New names in Phanerogamae 3. Folia Geobot. Phytotax. 9: 261-275. — LÖVE Á. et LÖVE D. (1976): Nomenclatural notes on arctic plants. Bot. Not. 128: 497-523. — Další literaturu viz u rodu *Cerastium* (SMEJKAL 1967, LONSING 1969, WOJTERSKA 1969, MÖSCHL 1973).

Jednoleté (v ČSR) nebo vytrvalé, žláznaté a chlupaté byliny s jednoduchou nebo vidličnatě větvenou lodyhou. Listy celokrajné, s výjimkou nejdolejších přisedlé. Listeny často celé bylinné. Květy po 1-3 koncové nebo častěji v koncových vidlanech, 5četné. Kališní lístky volné; korunní lístky bílé, dvoulaločné až -klané; tyčinek 10 (zda vždy?); čnělky 3(-4). Plod úzce válcovitá, rovná tobolka, otevírající se 6 (vzácně 8) krátkými vrcholovými plochými zuby, s četnými semeny. Semena většinou ± zploštěle kulovitá, bradavčitá. — Asi 10 druhů s těžištěm rozšíření ve vysokých horách Evropy a zvláště Asie a v arktickém a subarktickém pásmu s. polokoule; *D. viscidum* ve Středozeří a ve stř. Evropě. — Entomogam. Autogam.

1. *Dichodon viscidum* (BIEB.) HOLUB — rožinec lepkavý Tab. 26/3

Dichodon viscidum (MARSCHALL v. BIEBERSTEIN) HOLUB Folia Geobot. Phytotax. 9: 273, 1974. — Syn.: *Stellaria viscida* BIEB. Fl. Taur. Caucas. 1: 342, 1808. — *Cerastium anomalum* W. et K. in WILLD. Sp. Pl. 2: 812, 1799 non SCHRANK 1795. — *Stellaria dubia* BAST. Essai Fl. Maine Loire, Suppl., 24, 1812. — *Cerastium dubium* (BAST.) GUÉPIN Fl. Maine Loire 1: 167, 1830. — *Stellaria anomala* (W. et K.) REICHENB. Fl. Germ. Exc. 785, 1832. — *Dichodon anomalum* (W. et K.) REICHENB. Icon. Fl. Germ. 5: 34, 1841. — *Arenaria anomala* (W. et K.) SHINNERS Sida 1: 50, 1962. — *Dichodon dubium* (BAST.) IKONN. Nov. Sist. Vysš. Rast. 10: 141, 1973.

Exsikáty: DOMIN et KRAJINA Fl. Českoslov. Exs., no 45. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 16. — Extra fines: DOMIN et KRAJINA Fl. Českoslov. Exs., no 44. — Fl. Exs. Austro-Hung., no 3250/I, II. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 612. — Fl. Hung. Exs., no 949. — SCHULTZ Herb. Norm., no 446.

Jednoleté, jemně a hustě žláznatě pýřité až lepkavé byliny. Lodyha (3-)8-30(-50) cm vys., přímá, jednoduchá nebo častěji ± větvená. Dolní listy úzce eliptické nebo úzce kopisťovité, v řapík zúžené, ostatní čárkovité, 10-30 mm

dl., 1-2 mm šir., tupé nebo ± zašpičatělé, přisedlé, na plochách nebo jen na okraji žláznatě pýřité až lepkavé. Květy v řídkých a často mnohokvětých vidlanech, řidčeji po 1-2 na konci lodyhy; květní stopky vždy přímé, nestejně dlouhé, hustě žláznatě pýřité až lepkavé, dolní většinou vícekrát delší než kalich, horní zděli kalicha nebo kratší. Listeny čárkovitě kopinaté, celé bylinné, žláznatě brvitě. Květy 8-10(-12) mm v průměru; kališní lístky kopinaté až vejčité kopinaté, 4-5 mm dl., žláznatě brvitě, na okraji úzce blanitě lemované; korunní lístky o $\frac{1}{3}$ (- $\frac{1}{2}$) delší kališních, dvouklané; čnělky 3. Tobolky úzce válcovité, rovné, 1,5-2(-2,5) × delší než kalich. Semena 0,5-0,6 mm v průměru, slámově žlutá až světle hnědá. V-VI. Tf.

2n = 38 (ČSR: 18a. Dyj.-svr. úv.)

Ekologie a cenologie: Louky, pastviny, občas zaplavované nebo podmáčené luční a polní deprese a okraje polí, luční cesty a příkopy, řidčeji ruderalizované trávníky, pobřeží vod a travnaté okraje hřišť, ojediněle na rumišťích. Na podmáčených a periodicky zaplavo-

*) Zpracoval M. Smejkal.

Tab. 25: 1 *Stellaria nemorum*, 1a - odění lodyhy, 1b - plod, 1c - korunní lístek. — 2 *Myosoton aquaticum*. 2a - mladý plod, 2b - zralý plod.

128 *Stellaria*

